

YTTRANDE
Dnr 22/0097
Stockholm den 2022-12-08

Utrikesdepartementet
Diariennr UD2022/14873

Remiss: Europeiska kommissionens förslag till förordning om förbud mot produkter som producerats genom tvångsarbete

Sieps välkomnar i huvudsak kommissionens föreslagna förordning om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete. I detta remissvar görs en översiktlig proportionalitetsbedömning av förslaget, varpå två synpunkter framförs gällande innehållet och genomförandet av förordningen.

Förordningen bör ses som ett komplement till andra föreslagna rättsakter som kommissionen har presenterat under förevarande mandatperiod, framför allt förslaget om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet (s.k. due diligence). Det förslaget vänder sig till större företag och ålägger dem en skyldighet att aktivt förebygga negativa effekter på mänskliga rättigheter. Den nu aktuella förordningen vänder sig till samtliga företag, dvs. små, medelstora och större företag och handlar främst om att öka den nationella kontrollen av att förbudet mot produkter tillverkade genom tvångsarbete upprätthålls i medlemsstaterna.

Sieps stödjer kommissionens syn att det kan krävas harmoniseringsåtgärder för att motverka att produkter som har antagits genom tvångsarbete sprids på den gemensamma marknaden med potentiellt snedvridande effekter för konkurrensen mellan de europeiska företagen. Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt kan användas till sådana lagstiftningsåtgärder. Ett harmoniseringsbehov uppstår exempelvis när medlemsstaterna själva inte tillgodoser att de EU-rättsliga (i det här fallet också internationella) regelverken efterlevs, samt när detta har effekter på den inre marknads bestämmelser, inklusive på konkurrensförhållandena. Förslaget går ut på att nationella myndigheter enligt bestämmelserna i förordningen ska öka sina kontroller av företagen i denna fråga – samt att öka samarbetet mellan kommissionen och de nationella myndigheterna för att säkerställa att förbudet upprätthålls på den gemensamma marknaden. Eftersom förordningen kommer påverka de nationella myndigheternas organisation samt medlemsstaternas budget behöver förslaget analyseras i ljuset av proportionalitetsprincipen. Sieps gör här bedömningen att förordningen är väl avvägd, dvs. att åtgärderna inte går längre än vad som krävs för att uppnå målen med förordningen. Här bör man också beakta att en motsvarande kontroll av företagen omöjlig kan genomföras av kommissionen i dess roll som kontrollant av medlemsstaternas efterlevnad, varför harmoniseringsåtgärderna får bedömas legitima i ljuset av EU-primärrättens förbud mot tvångsarbete (se bland annat artikel 5 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna, jfr. artikel 4 Europakonventionen). Därtill föreslås sanktionerna mot de

Sieps är en statlig myndighet som tar fram forskningsbaserade analyser i europapolitiska frågor. Målgruppen är i första hand svenska beslutsfattare på olika nivåer. Arbetet sker i samarbete med svenska och internationella forskare.

företag som bryter mot förordningen antas på nationell nivå, vilket tyder på att kommissionens förslag lämnar nationellt utrymme att följa upp lagstiftningen genom mest lämpliga medel.

Sieps vill avslutningsvis uppmärksamma om två saker att möjligen beakta under förhandlingarna. För det första: eftersom det rör sig om en direkt tillämplig förordning är det viktigt att förhandlingarna tillgodoser behovet av förutsägbarhet och en tydlig lagstiftning fri från godtyckliga bedömningar. Detta krav är grundläggande i en rättsstat, men är därutöver viktigt för att uppnå förordningens mål samt att inte orsaka företagen skada. För det andra: kravet på att produkterna som återtas av de nationella myndigheterna ska förstöras bör beaktas i ljuset av EU:s övergripande miljö- och klimatmål. Finns mer lämpliga åtgärder utifrån dessa perspektiv som uppnår samma effekt bör de väljas.

I detta ärende har Göran von Sydow beslutat. Anna Wetter Ryde har varit föredragande.

Göran von Sydow
Direktör